

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 37.013:37.091

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16415373>

Формування готовності педагогів професійного навчання до створення здоров'язбережувального середовища

Кекало Віктор Борисович

аспірант кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти

Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна,

вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, Україна,

viktor.kekalo@karazin.ua, <https://orcid.org/0009-0000-4961-1476>

Прийнято: 19.05.2025 | Опубліковано: 29.05.2025

***Анотація.** Мета статті полягає у розробці моделі формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі професійно-педагогічної діяльності. **Методи.** Для досягнення мети застосовувалися такі взаємодоповнюючі методи наукового пізнання: загальнонаукові – аналіз, синтез, аналогія, порівняння, зіставлення, узагальнення, класифікація, систематизація; емпіричні – аналіз філософської, психолого-педагогічної, методичної літератури, нормативної документації; універсальні – моделювання. **Результати.** Готовність майбутніх педагогів професійного навчання до організації здоров'язбережувальної освітнього середовища – це інтегративна характеристика його особистості, що проявляється в усвідомленні соціальної й особистісної значимості здоров'я й здоров'язбережувальної діяльності,*

наявності настанови на організацію роботи зі здоров'язбереження у своїй професії, володінні професійними компетентностями, що забезпечують здатність до організації здоров'язбережувального освітнього середовища й аналізу результатів своєї діяльності в сфері здоров'язбереження. Організації здоров'язбережувального освітнього середовища сприяють певні педагогічні умови, створювані в процесі підготовки педагогів професійного навчання, а саме: використання дидактичних можливостей базових навчальних дисциплін; застосування інтерактивних технологій навчання; цілеспрямоване включення майбутнього педагога професійного навчання в організацію здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі теоретичної, практичної й соціокультурної діяльності; здійснення діагностики рівня сформованості готовності майбутнього педагога до організації здоров'язбережувального освітнього середовища. **Висновки.** Створена модель формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища являє собою сукупність трьох компонентів (теоретико-методологічного, змістовно-діяльнісного й оціночно-результативного), наповнення кожного з яких конкретизовано у розробленій моделі. Перспективи подальших досліджень вбачаються у вдосконаленні змісту інваріантних та варіативних навчальних дисциплін підготовки майбутніх педагогів професійного навчання щодо висвітлення проблематики здоров'язбереження.

Ключові слова: готовність педагога професійного навчання, здоров'язбереження, освітнє середовище, заклад професійної освіти, модель формування готовності.

Formation of readiness of teachers of vocational education for creation of the health-saving environment

Viktor Kekalo

graduate student of department of pedagogics, technique and management of education Educational and Scientific Institute "Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy" of Kharkiv National University named after V.N. Karazin, St. 16 University Street, m. Kharkiv, 61003, Ukraine, viktor.kekalo@karazin.ua, <https://orcid.org/0009-0000-4961-1476>

Abstract. *The purpose of article consists in development of model of formation of readiness of future teachers of vocational education for the organization of the health saving educational environment in the course of professional and pedagogical activity. **Methods.** Such complementary methods of scientific knowledge were applied to achievement of the goal: general scientific - the analysis, synthesis, analogy, comparison, comparison, generalization, classification, systematization; empirical - the analysis of philosophical, psychology and pedagogical, methodical literature, standard documentation; universal - modeling. **Results.** Readiness of future teachers of vocational education for the organization of the health saving educational environment are an integrative characteristic of his personality which is shown in awareness of the social and personal importance of health and health saving activity, existence of installation on the organization of work on health-saving in the profession, possession of professional kompetentnost which provide ability to the organization of the health saving educational environment and the analysis of results of the activity in the sphere of health-saving. The organization of the health saving educational environment is promoted by the certain pedagogical conditions created in the course of training of teachers of vocational education namely: use of didactic opportunities of basic subject matters; use of interactive technologies of training; purposeful inclusion*

of future teacher of vocational education in the organization of the health saving educational environment in the course of theoretical, practical and sociocultural activities; implementation of diagnostics of level of formation of readiness of future teacher for the organization of the health saving educational environment.

Conclusions. *The created model of formation of readiness of future teachers of vocational education for the organization of the health saving educational environment represents set of three components (teoretiko-methodological, substantial and activity and appraisal and productive), filling of each of which is concretized in the developed model. Prospects of further researches seem in improvement of maintenance of invariant and variable subject matters of training of future teachers of vocational education concerning illumination of a perspective of health-saving.*

Keywords: *readiness of the teacher of vocational education, health-saving, educational environment, institution of professional education, readiness formation model.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах високої інформаційної інтенсивності освітнього процесу одним з головних факторів, що визначає, успішність навчання стає фактор здоров'я здобувачів освіти. Відповідно, вельми актуальною є проблема збереження життя й здоров'я людини в процесі професійної й навчальної діяльності, що зумовлює необхідність готовності педагогічних кадрів сучасних закладів професійної освіти до здійснення особистісно орієнтованого навчання з урахуванням збереження здоров'я здобувачів освіти через реалізацію здоров'язбережувальних технологій.

Потреба у формуванні здорового способу життя, необхідність створення освітніх програм і реалізації здоров'язбережувальних технологій обґрунтовані закономірностями змін стану здоров'я населення, характеру захворюваності, тривалості життя, котрі суттєво впливають на якість життя людини. Так, виявлено сучасними науковцями, що здоров'я людини десь на 60% залежить від

способу життя (здорового або нездорового) і тільки на 10% від рівня розвитку медицини. Це надає обґрунтування щодо можливості самої людини в підтримці власного здоров'я. Також це ставить конкретні завдання перед педагогічним співтовариством, закладами освіти з підвищення рівня грамотності населення й навчання основам збереження здоров'я й здорового способу життя, а також впровадженню здоров'язбережувальних технологій у закладах освіти в умовах модернізації системи освіти й впровадження інновацій.

До факторів, що негативно впливають на здоров'я здобувачів освіти, крім соціально обумовлених (нестабільне економічне становище країни, регіональні конфлікти, ріст числа соціально неблагополучних родин, криза духовних цінностей, падіння морального рівня населення), вітчизняні науковці відносять також перевантаження навчальними заняттями, авторитарний стиль взаємин педагогів і здобувачів освіти, недостатнє урахування індивідуальних особливостей у навчанні й вихованні, гіподинамію й ін. Традиційно існуючі умови організації освітнього процесу в закладах освіти різного рівня не дозволяють ефективно вирішувати зазначені негаразди. В сучасних умовах розвитку вітчизняної вищої школи стає очевидним, що успішне вирішення проблеми збереження й зміцнення здоров'я здобувачів освіти багато в чому залежить від спільних зусиль педагогів, соціальних службовців, психологів, соціальних психологів. Таким чином, виникла потреба обґрунтування педагогічних технологій вирішення цієї проблеми в межах педагогіки й психології вищої школи, педагогіки професійної освіти.

Аналіз педагогічних теорій, концепцій і технологій, що реалізують здоров'язбереження показує, що вони беруть свій початок у практиці загальної освіти. Також аналіз досліджень із заявленої проблеми дозволяє нам констатувати, що, незважаючи на актуалізацію й ґрунтовні наукові досягнення в галузі збереження, підтримки й зміцнення здоров'я здобувачів освіти, проблема як і раніше має місце, і вона є актуальною при підготовці педагогів для усіх

щаблів системи освіти до здійснення стратегії здоров'язбереження у здобувачів освіти, а в професійній освіті, значною мірою – педагогів професійного навчання.

Усе це призвело до необхідності виділення певних *протиріч* між:

– необхідністю збереження й покращення здоров'я здобувачів освіти в межах довгострокової програми й недостатньою діяльністю самих здобувачів освіти як суб'єктів своєї життєвої стратегії;

– існуючим теоретичним осмисленням проблеми збереження здоров'я здобувачів освіти і недостатньою реалізацією практичних підходів до її вирішення в освітньому просторі;

– необхідністю цілеспрямованої систематичної роботи в закладі освіти по формуванню здорового способу життя й здоров'язбережувальної стратегії здобувачів освіти й недостатньою готовністю педагогів професійного навчання, невизначеністю умов їхньої підготовки у виші до цієї роботи.

Зазначені протиріччя визначають необхідність вирішення важливої педагогічної проблеми – формування готовності педагогів професійного навчання до створення здоров'язбережувального середовища в освітньому процесі закладу професійної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти здоров'язбереження здобувачів освіти на різних щаблях системи освіти, а також проблему створення здоров'язбережувального середовища в своїх роботах розглядали наші вітчизняні та зарубіжні автори: Т. Бережна [1], О. Бокшиц [2], А. Бориславський [3], Є. Вишар [4], А. Гета [4], Т. Дука [5], Т. Йопа [6], І. Каменська [2], Л. Клеценко [4], Ю. Лук'янова [7], О. Невмержицька [3], Г. Остапенко [8], А. Остапов [6], О. Пермяков [6], А. Рубан [9], Т. Синиця [6], А. Bogatov [10], G. Bondarenko [11], M. Burkhonova [12], H. Davydenko [13], M. Diachenko-Bohun [14], I. Grygus [14], M. Grynova [14], N. Hrytsai [14], B. Maksymchuk [13], T. Matviichuk [13], M. Naumenko [11], L. Nezhyva [11],

S. Palamar [11], F. Razakova [15], V. Solovyov [13], N. Umirova [12], O. Vaschenko [11], H. Vaskivska [11], W. Zukow [14].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у розробці моделі формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі професійно-педагогічної діяльності. Задля реалізації мети роботи було визначено такі завдання: 1) визначити поняття «готовність майбутніх педагогів професійного навчання до організації здоров'язбережувальної освітнього середовища»; 2) виявити компоненти такої готовності; 3) визначити педагогічні умови щодо процесу підготовки майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища; 4) створити модель формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з функцій педагога з проектування й реалізації освітнього процесу в закладах освіти є створення безпечного й комфортного освітнього середовища. Особливо актуальним на тлі негативної динаміки стану здоров'я здобувачів освіти різних щаблів системи освіти в Україні стає здоров'язбережувальна спрямованість такого середовища.

Здоров'язбереження, будучи частиною освітнього процесу, забезпечує реалізацію освітніх програм на основі збереження здоров'я учасників освітнього процесу. Згідно з визначенням Г. Остапенко, «організація освітнього простору на всіх рівнях, при якій якісне навчання, розвиток, виховання здобувачів освіти не супроводжується завданням збитків їх здоров'ю» [8], позначається як створення здоров'язбережувальної освітнього середовища, що відповідає сучасній здоров'язбережувальній парадигмі освіти.

Згідно з дослідженнями фізіологів і гігієністів, серед факторів, що негативно впливають на здоров'я дітей, немаловажну частину (30 %) становлять фактори шкільного середовища. Як відзначає Т. Дука, «вплив школи, умов

навчання, навчальні перевантаження так значимі саме тому, що вони діють безупинно, довгостроково, систематично й комплексно» [5]. За час навчання 70 % функціональних розладів, що сформувалися в початкових класах, до моменту закінчення школи переходять у стійку хронічну патологію: в 4-5 раз зростає захворюваність органів зору, в 3 рази – органів травлення, в 2 рази – число нервово-психічних розладів і в 2,5 рази – захворювань серцево-судинної системи, що можна прямо зв'язати з відсутністю здоров'язбережувального освітнього середовища [5].

Порушення гігієнічних вимог до організації освітнього середовища, функціональна напруга регуляторних систем організму у зв'язку з інтенсифікацією навчання, стресові наслідки авторитарної педагогіки, психологічне неблагополуччя школи (стреси, поганий психологічний клімат), невідповідність методик і технологій навчання віковим і функціональним можливостям здобувачів освіти, некомпетентність вчителів у сфері здоров'язбережувальної педагогіки – ось неповний перелік основних причин зниження рівня здоров'я здобувачів освіти.

Існування такої причинно-наслідкової залежності в системі «здоров'я здобувачів освіти – освітнє середовище» визначає актуальність підготовки майбутніх педагогів до організації здоров'язбережувального освітнього середовища. У якості головних суб'єктів здоров'язбережувальної діяльності в цьому випадку, поряд з адміністрацією освітньої установи, медичними працівниками, батьками, стають педагоги.

Таким чином, на сьогодні одним з основних завдань, що постають перед організаторами освіти в галузі здоров'язбереження, є впровадження здоров'язбережувальних технологій, створення здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах освіти, підвищення кваліфікації й навчання педагогів у цій сфері діяльності. Однак, діючі педагоги найчастіше зазнають труднощів при реалізації таких напрямків здоров'язбережувальної діяльності, як

профілактика порушень здоров'я, систематизація знань про здоров'я, використання здоров'язбережувального потенціалу змісту освітніх програм, використання єдиних підходів і технологій щодо проведення моніторингу здоров'я учасників освітнього процесу.

Також відсутній систематичний контроль динаміки здоров'я, фізичної підготовленості здобувачів освіти, а також здоров'язбережувального потенціалу освітньої організації, використання ефективних методів усвідомлення цінності здоров'я й здорового способу життя, адекватних віковим особливостям здобувачів освіти, створення в закладі освіти середовища, що сприяє збереженню здоров'я здобувачів освіти.

Крім того, професійна підготовка майбутніх педагогів до діяльності в галузі здоров'язбереження здобувачів освіти у сьогодні здійснюється, головним чином, більше в теоретичному плані.

Як відзначають науковці, які досліджують проблеми здоров'язбереження, педагоги, котрі працюють зі здобувачами освіти в різних освітніх організаціях, найчастіше не готові до здоров'язбережувальної діяльності. Це виражається в тому, що робота в заданому напрямку ведеться не завжди комплексно: недостатньо усвідомлюється цінність здоров'я, відзначається слабке володіння здоров'язбережувальними технологіями й не завжди враховується взаємозв'язок між здоров'ям власним і здоров'ям здобувачів освіти.

Для успішного практичного вирішення проблеми збереження здоров'я в освітньому процесі необхідно враховувати так звану «здоров'язбережувальну компетентність» педагога, його готовність до здоров'язбережувальної діяльності й організації здоров'язбережувального освітнього середовища.

На підставі вивчення думок різних науковців, у подальших наших міркуваннях, під готовністю майбутніх педагогів професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища будемо розуміти інтегративну характеристику його особистості, що проявляється в усвідомленні

соціальної й особистісної значимості здоров'я й здоров'язбережувальної діяльності, наявності настанови на організацію роботи зі здоров'язбереження у своїй професії, володінні професійними компетентностями, що забезпечують здатність до організації здоров'язбережувального освітнього середовища й аналізу результатів своєї діяльності в сфері здоров'язбереження. Це дозволило нам констатувати, що компонентами готовності майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища є:

- мотиваційно-ціннісний – усвідомлення значимості цінності здоров'я в системі базових цінностей, наявність потреби й бажання зберегти й зміцнити здоров'я, прагнення до здійснення здоров'язбережувальної діяльності, організації здоров'язбережувального освітнього середовища;
- когнітивний – сукупність знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, способи охорони й збільшення резервів здоров'я, а також про особливості й умови здоров'язбережувальної діяльності, здоров'язбережувальних технологій, про сутність процесу організації здоров'язбережувального освітнього середовища і його структури;
- діяльнісний – оволодіння вміннями здоров'язбережувальної діяльності, сформованість умінь і навичок здійснення процесу організації здоров'язбережувального освітнього середовища в професійній діяльності;
- оціночно-рефлексивний – здатність оцінювати й аналізувати результати діяльності із організації здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі професійної діяльності.

Аналіз сутності й структури готовності майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища визначає багатоаспектність цього процесу й різноманіття факторів, котрі впливають на його результат, що зумовлює застосування такого методу педагогічного дослідження, як моделювання.

Як відзначав академік С. У. Гончаренко, метод моделювання дає можливість об'єднати емпіричне й теоретичне в педагогічному дослідженні – поєднувати в ході вивчення педагогічного об'єкта експеримент, побудову логічних конструкцій і наукових абстракцій [16, с. 213]. Цей метод виконує ілюстративну й трансляційну, пояснювальну й передбачувальну функції. Так, діяльність фахівця можна представити як модель, де у формалізованих конструкціях і аналітично інтерпретуваних текстах відбиті її найважливіші характеристики.

Відповідно, процес формування готовності майбутнього педагога профнавчання до організації здоров'язбережувальної освітнього середовища можна представити у вигляді таких трьох компонентів: теоретико-методологічного, змістовно-діяльнісного й оціночно-результативного. Теоретико-методологічний компонент моделі включає характеристику методологічних підходів і принципів. Формування готовності майбутнього педагога до організації здоров'язбережувальної освітнього середовища відбувається з урахуванням позицій системного, особистісного, діяльнісного, аксіологічного й антропологічного підходів.

З позицій системного підходу формування готовності майбутнього педагога до організації здоров'язбережувального освітнього середовища розглядається як сукупність взаємозалежних елементів: мети та завдань процесу формування готовності; змісту; форм, методів та засобів реалізації цього змісту; моніторингу ефективності формування готовності майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища.

Аксіологічний підхід припускає таку організацію педагогічного процесу, котра забезпечує вивчення й формування ціннісних орієнтацій особистості. У рамках формування готовності майбутніх педагогів до організації здоров'язбережувальної освітнього середовища аксіологічний підхід дозволяє

розглядати здоров'я як домінуючу цінність, що посідає найвищий щабель в ієрархії цінностей людини [6, с. 34].

Важливу роль у реалізації особистісно орієнтованого підходу відіграє використання в процесі формування готовності майбутнього педагога профнавчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища таких активних і інтерактивних методів навчання, як дискусія, моделювання ситуації здоров'язбережувальної діяльності та здоров'ятворчості у педагогічному процесі, ділові й рольові ігри, рефлексія, вирішення професійних завдань і кейсів. Завдяки цьому підходу формується особистісне ставлення майбутнього педагога до здоров'язбережувальної діяльності й організації здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі своєї роботи, формується усвідомлення значимості цього виду діяльності, визначається її ціннісний зміст, виникає потреба в самоосвіті для її успішного здійснення.

Діяльнісний підхід у процесі підготовки майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища є засобом і умовою становлення й розвитку особистості здобувача освіти.. Тут на перший план виходить становлення й розвиток практичних навичок збереження, зміцнення й розвитку здоров'я, моделювання їх застосування у різних життєвих ситуаціях, оскільки здоров'язбережувальна діяльність повинна бути забезпечена як практичним інструментарієм (технологіями, прийомами й методами), так і методичними підходами до його використання при побудові відповідних стратегій у різних мінливих ситуаціях.

В основі розробленої моделі (рис.1) лежить мета – формування готовності майбутніх педагогів до організації здоров'язбережувальної освітнього середовища в процесі їхньої професійної підготовки. Досягнення цієї мети можливо за допомогою вирішення певного кола завдань, у ході якого формуються конкретні компоненти готовності майбутнього педагога професійного навчання до цього виду діяльності.

Успішному формуванню готовності майбутніх педагогів профнавчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища сприяють певні педагогічні умови, створювані в процесі навчання у виші, а саме:

1) використання дидактичних можливостей базових навчальних дисциплін в процесі професійної підготовки;

2) використання інтерактивних технологій навчання, що забезпечують формування готовності майбутніх педагогів до організації здоров'язбережувальної освітнього середовища;

3) цілеспрямоване включення майбутнього педагога професійного навчання в організацію здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі теоретичної, практичної й соціокультурної діяльності;

4) здійснення діагностики рівня сформованості готовності майбутнього педагога до організації здоров'язбережувального освітнього середовища.

Змістовно-діяльнісний блок розробленої моделі включає опис інваріантної й варіативної частин професійної підготовки здобувача освіти до організації здоров'язбережувальної освітнього середовища. Інваріантну частину загальнопрофесійних дисциплін, що формують готовність майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища, становлять базові навчальні дисципліни: «Психологія», «Професійна педагогіка», «Методика професійного навчання», «Загальна та вікова психологія», «Психологія педагогічної діяльності» й ін. Саме при їх засвоєнні предметом вивчення майбутніми педагогами профнавчання стають окремі аспекти організації здоров'язбережувальної освітнього середовища. Інваріантний компонент професійної підготовки майбутнього педагога профнавчання до організації здоров'язбережувальної освітнього середовища включає також педагогічну практику здобувача освіти у закладі професійної (професійно-технічної освіти). Педагогічна практика являє собою «професійну пробу» майбутнього педагога, у процесі якої відбувається опанування ним

практичними вміннями й навичками стосовно впровадження окремих компонентів здоров'язбережувального освітнього середовища. Варіативна частина розробленої нами моделі може бути реалізована в експериментальній групі в ході вивчення майбутніми педагогами професійного навчання модуля «Організація здоров'язбережувального освітнього середовища в закладі професійної освіти» у змісті експериментального спецкурсу «Охорона життя й здоров'я здобувачів професійної освіти». Вивчення цього модуля дозволяє актуалізувати компоненти готовності майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища.

У формуванні готовності майбутніх педагогів профнавчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища можна використовувати комплекс різноманітних методик: навчальної діяльності проблемна лекція, семінар-дискусія, бінарна лекція й ін.; моделювання професійної діяльності – методика соціально-педагогічного проектування, технологія ситуаційного навчання (метод case-study, проблемне навчання, фокус-група), ділові й рольові ігри; навчально-професійної діяльності – методики організації навчальної й виробничої практики.

Метою застосування вище позначених психолого-педагогічних методик є медико-біологічна, гігієнічна й педагогічна підготовка здобувачів освіти до такого рівня роботи в закладах освіти, котра дозволяє не наносити збитки здоров'ю здобувачів освіти як на своїх заняттях, так і при виконанні інших видів педагогічної діяльності.

Рисунок 1

Модель формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього

Мета: формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі професійно-педагогічної діяльності

Завдання формування готовності:

1) усвідомлення майбутнім педагогом профнавчання значущості створення здоров'язбережувального середовища в процесі професійного навчання й виховання здобувачів освіти; 2) засвоєння системи знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, компоненти здоров'язбережувального освітнього середовища, особливості й умови здоров'язбережувальної діяльності; 3) формування вмін і навичок системно здійснювати власну педагогічну діяльність зі створення здоров'язбережувального середовища; 4) розвиток професійних значимих якостей й властивостей особистості педагога профнавчання, що визначають придатність до формування здоров'язбережувального освітнього середовища.

Зміст професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання до створення здоров'язбережувального освітнього середовища

Інваріантна частина:

курси «Професійна педагогіка», «Психологія», «Методика професійного навчання», «Загальна та вікова психологія», «Психологія педагогічної діяльності» і інші базові дисципліни,

Варіативна частина:

модуль «Організація здоров'язбережувального освітнього середовища в закладі професійної освіти» у змісті навчального спецкурсу «Охорона життя й здоров'я здобувачів професійної освіти»

Методичні компоненти готовності майбутніх педагогів професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища

Методики навчальної діяльності:
 проблемна лекція, семінар-дискусія, бінарна лекція, практичні та семінарсько-практичні заняття

Методики навчально-професійної діяльності:
 організації й здійснення навчальної практики, виробничої практики, консультацій

Методики моделювання професійної діяльності:
 соціально-педагогічного проектування, ситуаційного навчання (метод case-study), ділові й рольові ігри

Діагностика готовності майбутніх педагогів профнавчання до організації

Етапи діагностики:
 початкова діагностика;
 поточна діагностика;
 контрольна діагностика

Рівні сформованості готовності:
 високий рівень;
 середній рівень;
 низький рівень

Критерії готовності:
 мотиваційно-ціннісний,
 когнітивний,
 діяльнісний

Педагогічні умови формування готовності:

1) використання дидактичних можливостей базових навчальних дисциплін в професійній підготовці;
 2) використання інтерактивних технологій навчання, що забезпечують формування готовності майбутніх педагогів до організації здоров'язбережувального освітнього середовища;
 3) цілеспрямоване включення майбутнього педагога професійного навчання в організацію здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі теоретичної, практичної й соціокультурної діяльності;
 4) здійснення моніторингу рівня сформованості готовності майбутнього педагога до організації здоров'язбережувального освітнього середовища.

Результат - сформована готовність майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища як інтегративної професійної характеристики, що включає в себе компоненти

Як було зазначено вище, варіативна частина професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувальної освітнього середовища може бути представлена експериментальною навчальною дисципліною «Охорона життя й здоров'я здобувачів професійної освіти». Мета цього спецкурсу полягає у формуванні в майбутніх педагогів профнавчання знань про збереження й зміцнення здоров'я здобувачів освіти, вихованні здорового способу життя в процесі навчання, розвиток мотивації на підвищення рівня здоров'я у всій багатомірності поняття, а також навчання основам здоров'язбережувальної діяльності й організації здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі роботи зі здобувачами професійної освіти.

Оціночно-результативний блок розробленої моделі готовності майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища поданий у вигляді педагогічної діагностики, котра дозволяє оцінити ефективність процесу підготовки майбутнього педагога профнавчання до цього виду діяльності і являє собою систему збору, зберігання, обробки й поширення інформації про педагогічний процес. Педагогічна діагностика по-різному використовується в педагогічній діяльності, а саме: як управління якістю підготовки здобувачів професійної освіти; як психотехнологія відстеження процесуальної й результативної сторін компетентнісного підходу; для виявлення факторів, що сприяють або перешкоджають функціонуванню об'єкта вивчення; як засіб відстеження якості педагогічного процесу і як процес упорядкування освітньої системи на підставі відстеження об'єктів і явищ педагогічної дійсності.

Діагностика формування готовності майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища виконує одночасно діагностичну, контрольну й управлінську функції, проводиться для відстеження, корекції й прогнозування стану процесу його професійної підготовки.

Окрім цього, успішній реалізації моделі формування готовності до організації здоров'язбережувальної освітнього середовища в майбутніх педагогів професійного навчання сприяє дотримання комплексу педагогічних умов, створюваних у процесі його професійної підготовки, і про які йшлося вище. На нашу думку, навчальний процес, побудований на базі такої моделі, дозволяє досягти бажаного результату – формує готовність майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища в закладі професійної освіти.

Висновки. 1. Вивчення думок різних науковців дозволило констатувати, що готовність майбутніх педагогів професійного навчання до організації здоров'язбережувальної освітнього середовища – це інтегративна характеристика його особистості, що проявляється в усвідомленні соціальної й особистісної значимості здоров'я й здоров'язбережувальної діяльності, наявності настанови на організацію роботи зі здоров'язбереження у своїй професії, володінні професійними компетентностями, що забезпечують здатність до організації здоров'язбережувального освітнього середовища й аналізу результатів своєї діяльності в сфері здоров'язбереження.

2. Компонентами готовності майбутнього педагога професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища є: мотиваційно-ціннісний (усвідомлення значимості цінності здоров'я в системі базових цінностей, прагнення організації здоров'язбережувальної освітнього середовища тощо); когнітивний (сукупність знань про здоров'я, здоровий спосіб життя etc.); діяльнісний (оволодіння вміннями здоров'язбережувальної діяльності); оціночно-рефлексивний (здатність оцінювати й аналізувати результати діяльності із організації здоров'язбережувального освітнього середовища).

3. Організації здоров'язбережувального освітнього середовища сприяють певні педагогічні умови, створювані в процесі підготовки педагогів професійного навчання, а саме: 1) використання дидактичних можливостей

базових навчальних дисциплін; 2) застосування інтерактивних технологій навчання; 3) цілеспрямоване включення майбутнього педагога професійного навчання в організацію здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі теоретичної, практичної й соціокультурної діяльності; 4) здійснення діагностики рівня сформованості готовності майбутнього педагога до організації здоров'язбережувального освітнього середовища.

4. Створено модель формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до організації здоров'язбережувального освітнього середовища, котра являє собою сукупність трьох компонентів (теоретико-методологічного, змістовно-діяльнісного й оціночно-результативного), і наповнення кожного з яких конкретизовано у розробленій моделі.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у вдосконаленні змісту інваріантних та варіативних навчальних дисциплін підготовки майбутніх педагогів професійного навчання в плані введення в нього здоров'язбережувальної інформації та нових методик і технологій формування здоров'язбережувального освітнього середовища в закладі професійної освіти.

Список використаних джерел

1. Бережна Т. Сформованість здоров'язбережувального середовища у закладах загальної середньої освіти, *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: педагогіка*, 2023, С. 23 – 30.

<https://reicst.com.ua/pmtp/article/view/2023-2-03-01>

2. Бокшиц О., Каменська І. Соціально-психологічні чинники формування здорового способу життя майбутніх педагогів професійного навчання, *Society. Document. Communication*, 2022, Вип. 17, С. 34-59. DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2022-17-34-59> (Українською мовою).

3. Невмержицька О., Бориславський А. Шляхи формування в учнівській молоді потреби в здоровому способі життя, *Молодь і ринок*, 2022, №1 (199), С. 67-71, DOI: 10.24919/2308-4634.2022.254057 (Українською мовою).

4. Вишар Є. В., Клеценко Л. В. Гета А. В. Сучасні аспекти застосування соціально-психологічних здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності, *Наука і техніка сьогодні. Серія: Право, Економіка, Педагогіка, Техніка, Фізико-математичні науки*, 2022, № 6 (6), С.114-122, DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-6\(6\)-114-122](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-6(6)-114-122) (Українською мовою).

5. Дука Т.М. Психолого-педагогічний супровід формування готовності майбутнього педагога до роботи зі здоров'язбережувальними технологіями, *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*, 2017, Том 3, № 78, С. 205-209 (Українською мовою).

6. Пермяков О., Синиця Т., Остапов А., Йопа Т. Організація здоров'язбережувального середовища в закладі вищої освіти, *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 2020, № 69, Т. 3, С. 106-110, DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-3.21> (Українською мовою).

7. Лук'янова Ю.С. Формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до використання здоров'язберігаючих технологій у професійній діяльності: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04, УПА, Харків, 2011, 240 с. (Українською мовою).

8. Остапенко Г. О. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Київ, 2013, 20 с. (Українською мовою).

9. Рубан А.К. Формування навичок здорового способу життя у соціально неадаптованих підлітків засобами фізичної культури, *Журнал «Перспективи та інновації науки»*. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»,

2022, № 9(14), С. 349-362, DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-9\(14\)-349-362](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-9(14)-349-362) (Українською мовою).

10. Bogatov A.O. Components, criteria and indicators of readiness of future teachers of physical culture for the formation of health-saving skills and skills of junior pupils. *Bulletin of the T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»*, 2019, No. 1(157), Pp. 23-27, DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.2620779> (Англійською мовою).

11. Palamar S., Nezhyva L., Vaskivska H., Vaschenko O., Bondarenko G., Naumenko M. Health-Saving Competence of Future Primary School Teachers: Indicators of Development, *III International Scientific Congress Society of Ambient Intelligence 2020 (ISC-SAI 2020), Advances in Economics, Business and Management Research*, 2021, Vol. 129, Pp. 307-315, DOI:10.2991/aebmr.k.200318.038 (Англійською мовою).

12. Burkhonova M.K., Umirova N.M. Pedagogical conditions of formation of healthy lifestyle skills in future primary education teachers, *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, Progressive Academic Publishing, UK, 2023, Vol. 11 No. 3, Pp. 43-48 (Англійською мовою).

13. Maksymchuk B., Matviichuk T., Solovyov V., Davydenko H. Developing Healthcare Competency in Future Teacher, *Journal for Multidimensional Education*, 2020, Vol. 12 (3), Pp. 24-43, DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/307> (Англійською мовою).

14. Diachenko-Bohun M., Hrytsai N., Grynova M., Grygus I., Zukow W. The readiness formation of future biology teachers for healthcare-safety technologies realization in professional activity, *Education and Information Technologies*, 2019, No. 24, Pp. 679–691, DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-018-9799-y> (Англійською мовою).

15. Razakova F.S. Additional professional education of teachers in the field of health saving: problems and solutions, *Web of Scientist: Snternational Scientific*

Research Journal, 2022, Vol. 3, Iss. 4, Pp. 293-299, DOI:
<https://doi.org/10.17605/OSF.IO/VHQS4> (Англійською мовою).

16. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 373 с. (Українською мовою).